

بررسی تاثیر حسابرسي داخلي بر محافظه کاري مشروط با نقش ميانجی سلامت مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

فرشاد رحيمي^۱

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مالی، گروه مدیریت، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی، کازرون، ایران

مهرداد همراهی^۲

^۲ دکترای تخصصی مدیریت دولتی (استادیار)، گروه مدیریت دولتی، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی، کازرون، ایران

شهرام حافظی^۳

^۳ گروه مدیریت دولتی، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی، کازرون، ایران

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی تاثیر حسابرسي داخلي بر محافظه کاري مشروط با نقش ميانجی سلامت مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. روش پژوهش مورد استفاده در این مطالعه، روش شبه تجربی با طرح پس رویدادی است، جامعه آماری تحقیق را کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که به تعداد ۴۳۵ شرکت تشکیل دادند. که از این تعداد ۱۲۵ شرکت در طی سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶، با توجه به محدودیت های موجود به عنوان نمونه انتخاب شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. تحلیل داده های آماری در دوبرخش آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفت. پس از ارائه آماره های توصیفی در ارتباط با متغیرهای تحقیق، آزمون ریشه واحد هادری بر روی تمام متغیرها صورت گرفت و مشخص گردید که تمام متغیرها در بازه زمانی تحقیق مانا هستند. در بخش آمار استنباطی پیش فرض های مدل رگرسیون خطی مورد بررسی و آزمون قرار گرفتند و سپس مدلهای تحقیق به منظور آزمون فرضیه ها به شیوه حداقل مربعات تعمیم یافته مورد برآورد قرار گرفتند. نتایج حاکی از این بود که حسابرسي داخلي بر محافظه کاري مشروط با نقش میانجی سلامت مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است.

واژه های کلیدی: حسابرسي داخلي، محافظه کاري مشروط، سلامت مالی، شرکت های پذیرفته شده، بورس اوراق بهادار تهران

مقدمه

حسابرسی داخلی به عنوان جزء لاینفک ساختار کنترلی شرکت با ارزیابی کنترلهای داخلی و کمک به مدیران سازمانها در راستای ایفای کاراتر و مؤثرتر مسئولیت هایشان خدمات سودمندی را به افراد درون سازمانی به طور خاص و افراد برون سازمانی به طور عام ارائه می نماید (محمدي و نجفی، ۱۳۹۴).

بر اساس تئوری های اثباتی حسابداری هر چه کیفیت اطلاعات بدست آمده از این حسابرسی داخلی بالاتر باشد، تصمیم های اتخاذ شده بر اساس این اطلاعات نیز از محتوای اطلاعاتی بالاتری برخوردار خواهد بود. محافظه کاری از جمله ویژگی های بارز گزارشگری مالی است که از مدت ها قبل با تئوری و عمل حسابداری درآمیخته است. محافظه کاری را می توان به عنوان الزام به داشتن درجه بالایی از تایید برای شناخت اخبار خوب مانند سود، در مقابل شناخت اخبار بد مانند زیان تعریف نمود. چنین تعریفی محافظه کاری را از منظر صورت سود و زیان توصیف مینماید که به آن محافظه کاری مشروط حسابداری گفته می شود (جعفری، ۱۳۹۵). افزون بر این، رقابت روزافزون بنگاه های اقتصادی، دستیابی به سود را محدود و احتمال ناتوانی در ایفای تعهدات و توقف فعالیت های آنها را افزایش داده است. ورشکستگی های بی سابقه اخیر شرکت های بزرگ در سطح بین المللی و نوسان های بورس اوراق بهادار در ایران، وجود بحران های مالی در شرکت ها و صنایع مهم داخلی و تأثیر آنها در ورشکستگی و نابودی شرکتها که از آنها به سونامی وحشتناک مالی می توان یاد کرد، نگرانی هایی را ایجاد کرده است که نیاز به ارزیابی توان و سلامت مالی شرکتها با توجه به شرایط محیطی نشان می دهد (تاران، ۱۳۹۴).

بیان مسئله

در عصر حاضر از ضروری ترین کارکردهای یک نظام حکومتی برای ارتقا نظام سلامت اداری و مبارزه با فساد، ایجاد بستر لازم برای سلامت مالی محسوب می شود. سلامت مالی یکی از مولفه های مهم در شرکت های مالی است. سلامت مالی به مفهوم توان سودآوری و تداوم فعالیت واحد اقتصادی می باشد، که با بحث تداوم فعالیت، ورشکستگی، درماندگی مالی و ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری (مربوط بودن و قابل اتکا بودن) در ارتباط است. عدم وجود سلامت مالی یا به عبارتی فساد به عنوان یکی از مهمترین تهدیدها در جهت ثبات اقتصادی، توسعه و پیشرفت، مسیر رشد اقتصادی را با موانع بسیار مواجه می سازد و بر توسعه اقتصادی بالاخص اقتصادهای باز تأثیرات نامطلوبی دارد. نقطه مقابل فساد مالی موضوع سلامت مالی است. یعنی نظام اداری و مالی با رعایت اصول و مقررات حاکم و با توجه به نظام اداری و مالی و از قبل طراحی شده، وظایف خود را به خوبی و برای نیل به بهره وری سازمانی اجرا می نماید (چارلز و همکاران^۱، ۲۰۱۲).

هزینه اقتصادی در شکست های تجاری مهم است. همچنین سلامت در خطر (ورشکستگی) بر اقتصاد ملی و روند شاخص های عمده اقتصادی مانند خرید و فروش، صادرات و تولید موثر است. بحران مالی و نهایتاً به مخاطره افتادن سلامت مالی سازمان های تجاری می تواند زیان های هنگفتی را برای سهامداران، مدیران، شرکتها و اقتصاد کشور ایجاد کند. می توان گفت شرکت های دارای سلامت مالی، پرداختی های به موقعی دارند و دارای توانایی مدیریت دارایی هستند. این امر تأثیر واقعی در زندگی و توانایی افراد و حتی در شانس این که رویاهایشان را دنبال کنند، دارد (تاران، ۱۳۹۴). سرمایه گذاران همواره می خواهند با پیش بینی سلامت مالی از ریسک سوخت شدن اصل و فرع سرمایه خود جلوگیری کنند. از این رو آنها در پی روش هایی هستند که بتوانند به وسیله آن سلامت مالی شرکت ها را تخمین بزنند.

^۱ - Charles et al

براساس تئوری های اثباتی حسابداری هرچه کیفیت اطلاعات بدست آمده بالاتر باشد، تصمیمیات اتخاذ شده براساس این اطلاعات نیز از محتوای اطلاعاتی بالاتری برخوردار خواهد بود. در این راستا حسابرسی داخلی یکی از ارکان لازم برای ارائه اطلاعات شفاف به جامعه بشمار می رود. حسابرسی داخلی همانند سایر بخشها باید در جهت اهداف سازمان به طور موثر عمل کرده و به ایجاد ارزش افزوده در سازمان کمک کند. حسابرسی داخلی، یک فعالیت اطمینان بخش و مشاوره ای مستقل و بیطرفانه به منظور ارزش افزایی و بهبود عملیات یک واحد تجاری است. به این ترتیب می توان گفت عرضه خدمات حسابرسی داخلی مانند سایر کالاها و خدمات تابعی از شرایط محیطی، ساختار حاکمیت شرکتی و تقاضای آن از سوی مدیران و سایر استفاده کنندگان این خدمات است (داداشی و شعبانپور سالکویه، ۱۳۹۷).

در بیشتر موارد برای حسابرسی دو نقش عمده و اساسی متصور است. یکی نقش بازرندگی و دیگری نقش پالایش و زدودن انحرافات و به عبارتی اعتبار بخشی به اطلاعات. حسابرسی، چه مستقل و چه داخلی، در هر سازمان به لحاظ نظارتی که دارد و اشتباهاتی که کشف و گزارش میکنند، نقش بازرندگی دارد و باعث می شود که هیچ کس نتواند در موقعیتی قرار گیرد که مرتکب تقلب و اشتباه شده و آن را پنهان کند. در فرآیند گزارشگری مالی، حسابرسی داخلی از جهت اعتباردهی به درون سازمان باعث می شود که چنانچه اشتباهات و تحریف هایی در گزارشهای مالی صورت گرفته، آنها را کشف و گزارش کند. در نتیجه وجود بخش حسابرسی داخلی در هر سازمان از سازو کارهای نظام راهبری شرکتی است. هر چه این سازو کارها قوی تر مورد عمل قرار گیرد، شفافیت گزارش ها به ذینفعان بیشتر می شود (جاوید، دستگیر و عرب صالحی ۱۳۹۴).

یکی از ویژگی های کیفی حسابرسی داخلی بر اساس مبانی نظری گزارشگری مالی ایران محافظه کاری است. محافظه کاری از جمله ویژگی های بارز گزارشگری مالی است که از مدت ها قبل با تئوری و عمل حسابداری درآمیخته است. محافظه کاری در قالب یک اصل محدود کننده در چارچوب اصول و مفاهیم حسابداری، ایفاگر نقش مهمی در محدود کردن رفتارهای خوش بینانه مدیران در جایگاه تهیه کنندگان اطلاعات از یک سو و برآوردی از حداقل عایدات سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان در جایگاه مهمترین استفاده کنندگان، از سویی دیگر است. محافظه کاری را می توان به عنوان الزام به داشتن درجه بالایی از تایید برای شناخت اخبار خوب مانند سود در مقابل شناخت اخبار بد مانند زیان تعریف نمود. چنین تعریفی محافظه کاری را از منظر صورت سود و زیان توصیف می نماید که به آن محافظه کاری مشروط حسابداری گفته می شود (محمودآبادی و مهتری، ۱۳۹۰).

در رویکردی دیگر، محافظه کاری مشروط به جهت تقویت کارایی صورت های مالی در قراردادهای، ابزاری برای افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری ذکر شده است. در این رویکرد انتظار می رود، شرکت هایی که افشای با کیفیت دارند، اطلاعات معتبرتری درباره زیان ها و سایر رویدادهای ناگوار مدیریت ارائه کنند. اطلاعاتی با اعتبار کمتر، امکان دستکاری زیادی دارد و برای استفاده کننده مطلوبیت کمتری دارد. در مقابل، انتظار می رود که شرکت های با کیفیت افشای پایین، برای رسیدن به اهداف مدیریت، محافظه کاری نا مشروط بالاتری را اعمال کنند. انگیزه اصلی برای محافظه کاری مشروط، خنثی کردن انگیزه های مدیران برای گزارشگری اطلاعات حسابداری دارای جانب داری رو به بالا در مواقعی که رویداد نامناسب اتفاق افتاده، می باشد (بال و همکاران، ۲۰۰۸).

بازار بورس اوراق بهادار تهران بازاری متشکل و رسمی است که در آن خرید و فروش سهام شرکتها یا اوراق قرضه دولتی یا خصوصی تحت ضوابط معین انجام می شود. مشخصه مهم آن حمایت قانونی از صاحبان پس اندازها یا سرمایه های راكد است. لذا

^۱ - Ball et al

در این پژوهش تاثیر حسابرسي داخلي بر محافظه كاري مشروط با نقش ميانجی سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

اهمیت و ضرورت پژوهش

بازار سرمایه از ارکان اساسی نظام اقتصادی هر کشور است و در این بازار منابع پراکنده و کوچک تجمع و به سمت واحدهای مختلف اقتصادی هدایت می شوند. نبض اصلی بازار سرمایه، بورس اوراق بهادار و نهادهای وابسته آن است. بورس اوراق بهادار تهران نسبت به بورس های دیگر جوان بوده و مهمتر آن که در زمان حیات او کشور تحت تاثیر عوامل غیرمعارف خاصی قرار گرفته است که رقابت روزافزون بنگاه های اقتصادی دستیابی به سود را محدود و احتمال عدم توان ایفای تعهدات و توقف فعالیت های آنها را افزایش داده است. ورشکستی های بی سابقه اخیر شرکت های بزرگ در سطح بین المللی و نوسان های بورس اوراق بهادار تهران در ایران، وجود بحران های مالی در شرکت ها و صنایع مهم داخلی و تاثیر آنها در ورشکستگی و نابودگی شرکت ها که از آنها می توان به سونامی وحشتناک مالی یاد کرد، نگرانی هایی را ایجاد کرده که نیاز به وجود ابزارهایی برای ارزیابی توان و سلامت مالی شرکت ها با توجه به شرایط محیطی را نشان می دهد. سلامت مالی در خطر و شکست یک شرکت به عنوان یک پدیده ناخواسته همیشه یک مسئله مهم است. به طور کلی شکست های تجاری پیامدهای منفی اقتصادی و اجتماعی دارد، بنابراین باید به طور جدی درمان می شود (بتینی و همکاران^۱، ۲۰۱۲).

حسابرسی داخلی عامل کلیدی برای کمک به شرکتها در مواجهه با تغییرات محیطی و چالشهای درون سازمانی می باشد. حسابرسی داخلی با نظارت و تأیید فعالیتهای مدیریتی و اطمینان بخشی از انطباق آنها با قوانین و مقررات، به عنوان جز لاینفک راهبری شرکتی مورد توجه قرار گرفته است. وظیفه اصلی حسابرسان داخلی کمک به هیأت مدیره و کمیته حسابرسی برای دستیابی به اهداف کوتاه مدت و بلندمدت در راستای تقویت نظام راهبری شرکتی است. با تهیه و تدوین چارچوب های گسترده برای کنترل مدیریت از جمله کنترل های داخلی، چارچوب های یکپارچه ای برای حسابرسی داخلی و معیارهای کنترل داخلی، توجه حسابرسان داخلی به کنترل مدیریت و فرآیندهای راهبری شرکتی، بیش از پیش معطوف گشته است (محمودخانی و احمدی، ۱۳۹۶). حسابرسان داخلی با ارزیابی کنترل های داخلی از دستیابی به اهداف گزارشگری مالی، اهداف عملیاتی که از اهدافی راهبری شرکتی محسوب می شوند، اطمینان حاصل کرده و می تواند عامل کلیدی برای کمک به سلامت مالی شرکت ها در مواجهه با تغییرات محیطی و چالشهای درون سازمانی باشد (عبدلی و نادعلی، ۱۳۹۴).

ضعف در حسابرسی داخلی با کاهش محافظه کاری همراه است. محافظه کاری مشروط می تواند برای سهامدارانی که با زیان مواجه هستند و در باره اخبار بد قریب الوقوع نا آگاه هستند، مفید باشد. اخبار بد افشا نشده در هر صورت سر انجام باید افشا شوند زیرا مخفی نگه داشتن اخبار بد بسیار پر هزینه یا مشکل است و لذا باید افشا شود. تهیه صورت های مالی محافظه کارانه بر قابلیت اتکاء اطلاعات حسابداری می افزاید، محافظه کاری توانایی سود حسابداری برای انعکاس سود اقتصادی (بازده مثبت سهام) و زیان اقتصادی (بازده منفی سهام) را نشان می دهد. تأکید محافظه کاری بر تمایز قائل شدن بین بازده مثبت و منفی سهام (سود و زیان اقتصادی) است (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۰).

در ایران در سطح جهان اغلب استانداردهای حسابداری حادی الزاماتی برای بکارگیری رویه های محافظه کارانه هستند، گنجاندن چنین الزاماتی در متن استانداردها بیش از هرچیز ناشی از توجه به ویژگی قابلیت اتکا اطلاعات ارائه شده در گزارش های مالی

^۱ - Batini et al

است. نتایج این تحقیق می تواند تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری را در ارزیابی سطح حاصل از تدوین استانداردهای محافظه کارانه یاری رساند (محمد امینی، ۱۳۹۰).

لذا با توجه به اینکه محافظه کاری از ویژگی های بارز گزارشگری مالی است که از مدت ها قبل با تئوری ها و اعمال مربوط به دانش حسابداری در آمیخته است و همچنین با علم به اهمیت حسابرسی داخلی و سلامت مالی به عنوان ابزاری برای بهبود عملکرد شرکت ها و با در نظر گرفتن این موضوع که یکی از معیارها برای پر رنگ تر شدن نقش محافظه کاری، استقرار حسابرسی داخلی قوی است. این پژوهش سعی دارد تا به بررسی تاثیر حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط با نقش میانجی سلامت مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بپردازد.

پیشینه تحقیقات

الف) پیشینه داخلی

عطائی سلامی (۱۳۹۷)، تحقیقی با عنوان ارائه مدل سنجش و ارزیابی سلامت مالی در شرایط محیطی ایران انجام داد. این پژوهش از نوع مطالعه کتابخانه ای و تحلیلی - علی بوده و مبتنی بر تحلیل داده های تابلویی (پانل دیتا) است. در این پژوهش اطلاعات مالی ۱۱۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴ بررسی شده است. نتایج تحقیق در ارتباط با تایید فرضیه اول پژوهش نشان از آن داشت که بین معیار اندازه گیری ریسک B با سلامت مالی شرکتها بر اساس سنجش مدل Z آلتمن ارتباط معنادار و مستقیمی وجود دارد. همچنین با توجه به تجزیه و تحلیل های صورت گرفته در ارتباط با تایید فرضیه دوم پژوهش به این نتیجه رسیدیم که بین معیار اندازه گیری ریسک آلفا با سلامت مالی شرکتها بر اساس سنجش مدل Z آلتمن ارتباط معنادار و مستقیمی وجود دارد. در نهایت با توجه به تجزیه و تحلیل های صورت گرفته در ارتباط با تایید فرضیه سوم پژوهش به این نتیجه رسیدیم که بین معیار اندازه گیری ریسک سیگما با سلامت مالی شرکتها بر اساس سنجش مدل Z آلتمن ارتباط معنادار و مستقیمی وجود دارد.

روحانی زاده و همکاران (۱۳۹۷)، تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین محافظه کاری مشروط حسابداری و مدیریت سود انجام دادند. این تحقیق رابطه بین محافظه کاری مشروط حسابداری و مدیریت سود را در ۲۷۹ شرکت از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را برای دوره زمانی ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۶ مورد بررسی قرار می دهد. که در فرضیه اصلی به بررسی رابطه بین محافظه کاری مشروط مدیریت سود پرداخته شده است. تجزیه و تحلیل های آماری فرضیه تحقیق، با استفاده از داده های ترکیبی برآورد شده است. نتایج برآورد این مدل با رویکرد اثرات ثابت نشان می دهد که متغیر مدیریت سود روی معیار محافظه کاری مشروط تاثیر معناداری دارد. این موضوع نشان می دهد که بین محافظه کاری مشروط و مدیریت سود رابطه معناداری وجود دارد.

داداشی و شعبانپور سالکویه (۱۳۹۷)، تحقیقی با عنوان تاثیر حسابرسی داخلی بر اجتناب مالیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. بدین منظور از داده های ۱۲۵ شرکت طی سال های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۴ استفاده شده است. تعداد کارکنان، دوره تصدی، تجربه و مدرک تحصیلی، از ویژگی های حسابرسی داخلی بود هاند که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته اند. احتمال وقوع تقلب نیز براساس مقادیر ۷ نسبت مالی و با استفاده از مدل برنامه ریزی ژنتیک مورد سنجش قرار گرفته است. داده های گردآور یش ده از طریق رگرسیون لاجیت و نرم افزار استاتا مورد تحلیل قرار گرفته اند. یافته ها بیانگر آن بود که تجربه و دوره تصدی مدیر حسابرسی داخلی به ترتیب دارای اثرات منفی و مثبتی بر احتمال وقوع تقلب در صورتهای مالی شرکت های مورد بررسی هستند. اما اثر معناداری از سوی سایر ویژگی های حسابرسی داخلی بر احتمال رخداد تقلب در صورت های مالی مشاهده نشد.

نیک کار و همکاران (۱۳۹۷)، تحقیقی با عنوان تأثیر سرمایه‌گذاری در دارایی نامشهود در توضیح‌دهندگی تأثیر سلامت مالی و مشکلات نمایندگی در ارزش بازار شرکت انجام داد. بدین‌منظور، پنج فرضیه برای بررسی این موضوع تدوین و داده‌های مربوط به ۱۲۰ شرکت عضو بورس اوراق بهادار برای دوره زمانی بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ تجزیه و تحلیل شد. الگوی رگرسیون پژوهش با استفاده از روش داده‌های تابلویی با رویکرد آثار ثابت، بررسی و آزمون شد. نتایج نشان داد دارایی نامشهود در توضیح‌دهندگی ارتباط بین سلامت مالی شرکت (متغیر عملکرد شرکت) و هزینه نمایندگی (سیاست توزیع سود) در ارزش بازار شرکت، تأثیر معناداری دارد. همچنین نتایج نشان داد دارایی نامشهود بر توضیح‌دهندگی تأثیر دو متغیر دیگر (قدرت پرداخت بدهی و نسبت بدهی) در ارزش بازار شرکت، تأثیر معناداری ندارد.

محمودخانی و احمدی (۱۳۹۶)، تحقیقی با عنوان بررسی نقش حسابرسی داخلی در پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی انجام دادند. نتیجه حاصل از تحقیق این است که حسابرسان داخلی باید حضور فعالی در پروژه‌ی تبدیل اصول پذیرفته‌شده حسابداری به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی داشته باشند و این حضور باید در زمان مناسب صورت پذیرد. در حقیقت واحد حسابرسی داخلی بایستی پیش از پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی و در حین آن، به‌عنوان یک عنصر کلیدی ایفای نقش نماید.

نعمتی (۱۳۹۶)، تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر کنترل استراتژیک بر کیفیت گزارشگری مالی و سلامت مالی (مطالعه موردی شعب بانک ملت استان آذربایجان غربی) انجام داد. جامعه آماری این تحقیق مدیران و کارکنان دارای مدارک کاردانی و بالاتر کلیه شعبات بانک ملت استان آذربایجان غربی (براساس آمارگیری ۵۳ شعبه) به تعداد ۳۰۰ نفر می‌باشد. برای این منظور ۱۷۰ نفر از مدیران و کارکنان دارای مدارک کاردانی و بالاتر شعب بانک ملت شهرهای این استان به‌عنوان نمونه آماری انتخاب می‌شود و پرسش‌نامه استاندارد برای متغیرهای کنترل استراتژیک و کیفیت گزارشگری مالی و پرسش‌نامه محقق ساخته در ارتباط با متغیر سلامت مالی بین آن‌ها توزیع می‌شود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کنترل استراتژیک بر کیفیت گزارشگری مالی و سلامت مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

طاهری (۱۳۹۵)، تحقیقی با عنوان تعیین نقش حسابرسی داخلی بر سلامت و انضباط مالی و رتبه‌بندی عوامل موثر بر آن انجام داد. نتایج نشان داد که از بین عوامل فردی، داشتن تقوا، از بین عوامل سازمانی، مبارزه با فساد مالی و از بین عوامل محیطی، وجود شفافیت مالی رتبه‌های اول را داشتند. که به ترتیب وزن‌های این عوامل ۰/۳۸، ۰/۳۵۷ و ۰/۳۴ می‌باشد. لذا با توجه به نقش حسابرسی داخلی بر سلامت و انضباط مالی پیشنهاد می‌شود حرفه حسابرسی داخلی به‌طور کلی در تمام شرکت‌ها و علی‌الخصوص در شرکت‌های بورسی اهمیت بیشتری داده شود و کمیته حسابرسی در شرکت‌ها فعال گردد.

شهبازی (۱۳۹۴)، تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر مدیر اثربخش بر عملکرد مالی و سلامت مالی در دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان اردبیل انجام داد. این تحقیق از نظر هدف کاربردی است و از نظر گردآوری داده‌ها از نوع تحقیق میدانی می‌باشد و همچنین از نظر تحلیل داده‌ها از نوع همبستگی محسوب می‌شود. حجم نمونه آماری بر اساس فرمول کوکران ۲۴۰ نفر از کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان اردبیل تعیین گردید. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که: مدیر اثر بخش بر عملکرد مالی و سلامت مالی در دانشگاه‌های آزاد استان اردبیل تأثیر دارد. همچنین بین عملکرد مالی و سلامت مالی در دانشگاه‌های آزاد استان اردبیل ارتباط معناداری وجود دارد.

مرادی و زکی زاده (۱۳۹۳)، تحقیقی با عنوان بررسی نقش مدیریت اخلاقی، عملکرد حسابرسی داخلی و گرایش‌های اخلاقی بر عملکرد حسابداری و گزارشگری مالی انجام دادند. جامعه آماری این پژوهش، حسابداران شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار مستقر در استان فارس و حسابداران شرکت‌های فعال در شهرک صنعتی شیراز است و بین این دو گروه مقایسه صورت گرفته است. از تعداد ۲۱ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که دفتر آن‌ها در استان فارس مستقر بوده است، تعداد

۱۶۷ پرسش‌نامه جمع‌آوری شده، و در گروه دوم تعداد ۲۵۵ پرسش‌نامه جمع‌آوری و تحلیل گردیده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مدیریت اخلاقی و عملکرد حسابرسی داخلی با هم تعامل دارند و بر انجام عمل غیراخلاقی تأثیر می‌گذارند. در مجموع، نتایج حاکی از آن است که گرایش‌های اخلاقی افراد بر تصمیم‌های گزارشگری مالی اخلاقی توسط آنان و جلوگیری از اعمال غیراخلاقی، مؤثر است.

فخیم زاده، (۱۳۹۳)، تحقیقی با عنوان بررسی و تحلیل نسبت های مالی در تشخیص سطوح مختلف سلامت مالی نظام بانکی، دانشگاه سیستان و بلوچستان انجام داد. در این تحقیق از داده های سالهای ۸۸ تا ۹۱ مربوط به ۱۷ بانک استفاده شده است و از رگرسیون پانل با اثرات تصادفی برای تخمین ارتباط ضریب تاثیرگذاری متغیرها بر شاخص سلامت مالی استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که هر پنج نسبت مالی مورد بررسی (نسبت هزینه مطالبات مشکوک الوصول به کل هزینه ها، بدهی به بانک مرکزی به جمع بدهی ها، بدهی به سایر موسسات اعتباری به کل بدهی ها، دارایی ثابت به کل دارایی ها و مصارف بانک به منابع بانک) با سلامت مالی بانکها ارتباط معناداری دارد.

محمدامینی (۱۳۹۰)، تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین محافظه کاری مشروط و اخبار غیرمنتظره بد آتی، انجام داد. فرضیه های تحقیق با استفاده از داده های صورت های مالی ۱۲۳ شرکت انتخابی به صورت نمونه از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و با استفاده از دو مدل رگرسیونی متفاوت آزمون شدند. نتایج تحقیق نشان داد در حالتی که در مدل لاجیت از معیار محافظه کاری محاسبه شده به روش باسو استفاده می شود، فرض وجود رابطه بین احتمال اخبار نامطلوب آتی و سطح محافظه کاری حسابداری شرکت ها رد و در حالتی که برای محافظه کاری از مدل های اول و دوم بال و شیواکومار (۲۰۰۸) استفاده می گردد، پذیرفته می شود. همچنین پیش بینی رابطه بین واکنش بازار سهام به اخبار شرکت های با سطح محافظه کاری مشروط بالاتر، در حالتی که برای محاسبه محافظه کاری از مدل اول بال و شیواکومار استفاده می گردد، پذیرفته می شود اما در صورت محاسبه محافظه کاری با استفاده از مدل دوم بال و شیواکومار برای اخبار خوب رد و برای اخبار بد پذیرفته می شود.

ب) پیشینه خارجی

سahیتی و همکاران^۴ (۲۰۱۷)، پژوهشی را با عنوان تأثیر حسابرسی داخلی در کشف ناهنجاری ها و تقلب در گزارشهای مالی، انجام دادند. این پژوهش با ابزار پرسشنامه و با داده های جمع آوری شده از شرکتهای دولتی کشور کوزوو انجام شد. نتایج نشان داد که وجود حسابرسی داخلی سبب افزایش قابلیت اتکای گزارشات مالی و کاهش احتمال وقوع تقلب در صورت های مالی می گردد. محققین بیان نمودند که چشم انداز حسابرسی داخلی، افزودن ارزش به سازمانهای دولتی از طریق استفاده بهینه، منطقی و مؤثر از بودجه عمومی دولت می باشد.

جاسپه و همکاران^۵ (۲۰۱۶)، در مطالعات خود با عنوان عملکرد مالی در بخش تشخیص سلامت مالی با بررسی صورتهای مالی ۵ سال متوالی شرکت Daimler - Chrysler در انگلستان به این نتیجه رسیدند که نسبتهای مالی ابزار اولیه تجزیه و تحلیل صورتهای مالی می باشند که مبنایی برای ارزشیابی و ارزیابی سلامت مالی آنها هستند. ایشان با توجه به اینکه نسبتهای مالی متعدّد فقط تعداد خاصی از نسبتهای با اهمیت را که تشخیص انتقادی انحرافهای آنها بر سلامت مالی تأثیر گذار هستند را در چهار دسته به این شرح معرفی کردند:

۱- نسبتهای سودآوری (حاشیه سود، حاشیه سود ناخالص، بازده دارایی ها، بازده سرمایه گذاری- جریان نقد عملیاتی به کل دارایی ها، بازده حقوق صاحبان

۲- نسبتهای کارایی (بازده دارایی ها، دوره وصول مطالبات، دوره گردش موجودی

۳- نسبتهای اهرم مالی (نسبت بدهی، نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام، نسبت اهرمی، نسبت، پوشش هزینه بهره

۴- نسبتهای نقدینگی (نسبت جاری، نسبت سریع، دوره پرداخت بدهی، دوره گردش وجه نقد).

هاچینسن و همکاران^۶ (۲۰۱۳)، تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر حسابرسی داخلی و کمیته های حسابرسی بر عملکرد شرکت ها انجام دادند. شرکت های مورد بررسی آنها ۶۰ شرکت مالزیایی بود نتایج تحقیق آنها حاکی از آن بود که بین کیفیت حسابرسی داخلی و عملکرد شرکت های دارای فرصتهای رشد رابطه معناداری وجود دارد آنها همچنین مشاهده نمودند که هر چه استقلال کمیته های حسابرسی بیشتر باشد (تعداد اعضای غیر موظف عضو کمیته بیشتر باشد) این ارتباط معنادارتر خواهد بود. سورانکه^۷ (۲۰۱۲)، طی پژوهشی با عنوان حسابرسی داخلی و کنترل تقلب در سازمانهای دولتی نیجریه بیان می دارد که انجام تقلب در سازمان های دولتی آسانتر بوده و هر ساله منابع قابل توجهی از منابع عمومی به علت تقلب ناشی از عدم کارایی حسابرسی داخلی و مستقل از بین می رود. یافته های حاصل از بررسی داده ها نشان داد که، واحد حسابرسی داخلی نقش قابل توجهی در پیشگیری و کشف تقلب ندارد. همچنین محقق بیان نمود که تأکید صرف بر استقلال واحد حسابرسی داخلی برای پیشگیری و کشف تقلب کافی نبوده و باید سایر ویژگی های اساسی مانند تخصص و تجربه را نیز لحاظ نمود.

آرل و همکاران^۸ (۲۰۱۱)، در پژوهشی تحت عنوان نقش حسابرسی داخلی در پیشگیری و کشف تقلب به این نتیجه رسیدند که همه بنگاه ها نیاز به حسابرسی داخلی دارند برای کارا نمودن تجارتشان بر اساس یک مدیریت خوب کاهش هزینه ها) بر اساس یک چارچوب ساختاریافته (جهت حداکثر سازی سود و دستیابی به اهداف میان مدت و بلند مدت دارند. علاوه بر آن این فعالیت نباید همانند فعالیت های سازمانی که هزینه ساز هستند در نظر گرفته شود بلکه باید به آن از منظر منافع ایجاد شده بدلیل مبارزه با تقلب و بویژه افزایش ارزش افزوده در آینده نگریسته شود.

^۴ - Sahiti et al

^۵ - Joseph et al

^۶ - Hutchinson et al

^۷ - Sorrunke

^۸ - Arel et al

کیم و ژانگ^۹ (۲۰۱۲)، در تحقیقی با عنوان محافظه کاری حسابداری و شکست ریسک قیمت سهام، یک نمونه بزرگ از شرکتهای آمریکایی از سالهای ۱۹۶۴ تا ۲۰۰۷ را مورد مطالعه قرار دادند. آنان یافتند که محافظه کاری مشروط با احتمال بسیار پائینی با شکستهای قیمت آتی سهام شرکت ارتباط دارد به علاوه ارتباط بین محافظه کاری و شکست ریسک قیمت سهام برای شرکتهایی با عدم تقارن اطلاعاتی بالا مشخص تر و مسلم تر است. روی هم رفته نتایج نشان می دهد که محافظه کاری مشروط انگیزه های مدیران و توانایی آنان برای بیش از واقع اظهارکردن و پنهان کردن اخبارد از سرمایه گذاران را محدود می کند و منجر به شکست ریسک قیمت سهام می شود.

طارق و راشا^{۱۰} (۲۰۱۱)، در تحقیقی با عنوان اثر محافظه کاری مشروط و غیرمشروط بر کیفیت سود و قیمت سهام، شرکتهای مصر مورد آزمون قرار دادند. آنان مدل باسو را با افزودن دو متغیر بسط دادند و با استفاده از رگرسیون چند متغیره به تجزیه و تحلیل داده های ۳۰ شرکت طی سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ پرداختند. نتایج نشان داد که محافظه کاری مشروط به صورت منفی بر کیفیت سود و قیمت سهام شرکتهای مصری اثر می گذارد و محافظه کاری غیرمشروط بر کیفیت سود اثر نمی گذارد اما ارتباط منفی با قیمت سهام شرکتهای مصری دارد.

سدیدی و همکاران^{۱۱} (۲۰۱۱) پژوهشی با عنوان محافظه کاری حسابداری و اثرات کیفیت سود بر بازده داراییها و بازده سهام انجام دادند. هدف آنان از انجام این پژوهش کمک به سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان برای ارزیابی توانایی بوده است. نتایج ROI اثرات محافظه کاری روی کیفیت سود و نشان داد که واحدهای اقتصادی که از روشهای محافظه کارانه استفاده می کنند قدرت تغییر کیفیت سود از طریق ایجاد بعضی تغییرات در سرمایه گذاری دارایی های عملیاتی را دارند. دبی لاشر^{۱۲} (۲۰۱۰)، تحقیقی با عنوان بررسی تاثیر اهمیت و جایگاه حسابرسان داخلی بر عملکرد شرکت های خانوادگی و تک مالکی انجام دادند. آنها بر این نکته اشاره داشتند که در شرکت های فامیلی که تئوری نمایندگی به شدت شرکت های سهامی و بزرگ نقش ایفا نمی نماید. ولیکن وجود حسابرسان داخلی می تواند به تاثیر کنترلرهای داخلی کمک نماید و نقش نظارتی را بهبود ببخشد.

فرضیه اصلی

حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط با نقش میانجی سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است.

فرضیه های فرعی

- حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است.
- حسابرسی داخلی بر سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است.
- سلامت مالی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است.

روش تحقیق

این تحقیق از نظر استدلال قیاسی - استقرایی و از لحاظ روش، تحقیقی توصیفی مبتنی بر اطلاعات واقعی مندرج در صورت های مالی شرکت ها می باشد، همچنین از نظر هدف، تحقیقی توسعه ای - کاربردی تلقی می شود. اطلاعات مورد نیاز در

^۹ - Kim & Zhang

^{۱۰} - Tariq & Rasha

^{۱۱} - Sadidi et al

^{۱۲} - Debbie Lasher

این تحقیق از لوح فشرده شرکت ره‌آورد نوین ۳ و نیز گزارش‌های انتشار یافته توسط سازمان بورس و اوراق بهادار جمع‌آوری شده. همچنین برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای Excel و Eviews مبتنی بر تحلیل داده‌های ترکیبی استفاده خواهد شد.

جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهشی، شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که به تعداد ۴۳۵ شرکت می‌باشد. باتوجه به اینکه وجود حسابرسی داخلی در شرکتها از سال ۱۳۹۱ الزامی شده، لذا دوره زمانی این پژوهش از سال ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۶ می‌باشد.

در این پژوهش به منظور نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند (روش حذف سیستماتیک) استفاده شده است، بدین منظور کلیه شرکت‌های جامعه آماری که دارای شرایط زیر بوده‌اند به عنوان نمونه انتخاب و بقیه حذف شده‌اند:

- ۱- شرکت‌های بیمه، سرمایه‌گذاری، بانکها، واسطه‌گریهای مالی و ... از دامنه تحقیق کنار گذاشته می‌شوند.
 - ۲- در قلمرو زمانی سال ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۶ در بورس اوراق بهادار فعال باشند.
 - ۳- اطلاعات مورد نیاز جهت محاسبه نسبت‌های مالی شرکتها به طور کامل در دسترس باشد.
 - ۴- اولویت انتخاب با شرکت‌هایی بوده که در قلمرو زمانی یاد شده واحد حسابرسی داخلی باشند.
- با اعمال شرایط فوق از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، ۱۲۵ شرکت حائز شرایط بودند که به عنوان نمونه انتخاب گردید. داده‌های مورد نیاز از سامانه اطلاع‌رسانی کدال و سایت بورس اوراق بهادار تهران جمع‌آوری شده است.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز در قسمت پیشینه تحقیق از روش مطالعات کتابخانه‌ای و اطلاعات موجود در متون مرتبط با موضوع، پایان‌نامه‌ها، مقالات فارسی و انگلیسی و سایت‌های مختلف اینترنتی استفاده شده و در بخش مربوط به تجزیه و تحلیل از نرم‌افزارهایی که در زمینه بانک‌های خصوصی و بورسی اطلاعاتی ارائه می‌نماید، از قبیل سایت کدال، ره‌آورد نوین استفاده می‌شود. همچنین در صورت لزوم و جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز به بانک‌ها و نهادها و سازمان‌هایی که اطلاعات مورد نیاز را در اختیاردارند، مراجعه خواهد شد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از جمع‌آوری داده‌های آماری، برای جمع‌بندی و محاسبات مورد نیاز از نرم‌افزار اکسل استفاده شد. همچنین از نرم‌افزار Eviews نیز برای انجام آزمون‌های آماری و محاسبه‌های مورد نیاز دیگر استفاده شده است. تحلیل داده‌های آماری در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفت. پس از ارائه آماره‌های توصیفی در ارتباط با متغیرهای تحقیق، آزمون ریشه واحد هادری بر روی تمام متغیرها صورت گرفت و مشخص گردید که تمام متغیرها در بازه زمانی تحقیق مانا هستند. در بخش آمار استنباطی پیش فرض‌های مدل رگرسیون خطی مورد بررسی و آزمون قرار گرفتند و سپس مدل‌های تحقیق به منظور آزمون فرضیه‌ها به شیوه حداقل مربعات تعمیم یافته مورد برآورد قرار گرفتند. در نتیجه برآورد مدل‌های تحقیق مشخص گردید.

آمار توصیفی

به منظور شناخت بهتر ماهیت جامعه‌ای که در پژوهش مورد مطالعه قرار گرفته است و آشنایی بیشتر با متغیرهای پژوهش، قبل از تجزیه و تحلیل داده‌های آماری، لازم است این داده‌ها توصیف شود. همچنین توصیف آماری داده‌ها، گامی در جهت تشخیص الگوی حاکم بر آن‌ها و پایه‌ای برای تبیین روابط بین متغیرهایی است که در پژوهش به کار می‌رود. در این قسمت علایم اختصاری به کار رفته در متغیرهای تحقیق و شاخص‌های پراکندگی و مرکزی متغیرها نشان داده شده

اند.

جدول ۱- علائم اختصاری متغیرهای مورد استفاده در تحلیل

نقش متغیر	متغیر	نماد
وابسته	کیفیت سود خالص گزارش شده	ROA
مستقل	تخصص کمیته حسابرسی	ETM
وابسته	بازده سهام (محافظه کاری)	RET
وابسته	بازده حقوق صاحبان سهام	ROE
تعدیل کننده	استقلال هیات مدیره	RM
مستقل	اندازه شرکت (لگاریتم ارزش دفتری داراییها)	DUM
کنترلی	نسبت بدهی (اهرم مالی)	LEV
کنترلی	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری سهام	CFO

جدول ۲- آمار توصیفی برای متغیرهای تحقیق

ضریب کشیدگی	ضریب چولگی	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میان	میانگین	متغیر
۱۱,۶۷۷۲۲	-۰,۷۴۷۳۲	۰,۱۴۸۷۸	-۱,۱۵۷۸۷	۰,۶۳۶۷۸۴	۰,۰۸۵۹۴	۰,۰۹۶۰۸۸	ROA
۳,۵۱۳۲۲۷	-۰,۱۰۵۰۸	۰,۴۴۰۲۶۶	۱,۰۹۸۶۱۲	۳,۸۹۱۸۲	۲,۸۳۳۲۱۳	۲,۸۰۳۶۷۳	ETM
۲۱۲,۰۰۰۴	۱۰,۰۴۱۷۵	۶,۱۳۹۳۴۷	-۵۳,۲۱۷۹	۱۲۱,۵۰۹۶	۲,۰۴۷۹۳۲	۲,۴۹۵۲۸	RET
۴۸۷,۷۵۹۹	-۱۷,۴۹۶۰۶	۳۲,۶۴۹۸۷	-۸۲۹,۸۳۱	۳۰۴,۰۶۱۹	-۰,۰۲۵۹	۱,۳۳۴۲۸۳	ROE
۴,۵۷۳۹۱۴	-۰,۲۳۳	۰,۱۸۱۵۸۳	-۰,۸۱۹۹۶	۰,۶۴۲۷۰۲	-۰,۰۰۱۸	-۷,۹E-۱۱	RM
۱,۰۰۲۰۵۸	۰,۰۴۵۳۶۳	۰,۵۰۰۱۵۵	۰	۱	۰	۰,۴۸۸۶۶۲	DUM
۱۴,۰۲۲۲۳	۱,۸۶۵۰۸۶	۰,۲۴۰۸۹۳	۰,۱۱۸۵۵۲	۲,۶۵۸۰۶۶	۰,۶۲۳۰۲۸	۰,۶۳۲۴۷۸	LEV
۴,۵۵۶۳۵۶	۰,۳۲۰۲۷۱	۰,۱۲۷۰۷۲	-۰,۴۶۰۰۹	۰,۶۴۲۲۱	۰,۱۰۳۱۷۲	۰,۱۱۶۸۴۲	CFO

جدول ۲ تحت عنوان آمار توصیفی نشان دهنده مهمترین شاخص های مرکزی و پراکندگی شامل: میانگین، میان، بیشترین مقدار، کمترین مقدار، ضریب چولگی، ضریب کشیدگی، انحراف استاندارد و تعداد مشاهدات در ارتباط با متغیرهای تحقیق می باشد. همانطور که مشاهده می گردد ضریب چولگی برخی از متغیرهای مانند DUM مثبت است که این موضوع نشان می دهد توزیع داده های این متغیرها دارای چولگی به راست می باشد. ضریب چولگی برخی از متغیرهای مانند ROE منفی است که این موضوع نشان می دهد توزیع داده های این متغیرها دارای چولگی به چپ می باشد. آماره بیشترین مقدار در ارتباط با متغیر ROE برابر با ۳۲,۶۴ می باشد. آماره کمترین مقدار در ارتباط با متغیر ROE برابر با -۸۲۹,۸۳۱ می باشد و نشان می دهد که حقوق صاحبان سهام این شرکت به علت فزونی بدهی های از دارایی های این شرکت منفی شده است و به همین دلیل آماره کمترین مقدار در ارتباط با متغیر فوق منفی شده است.

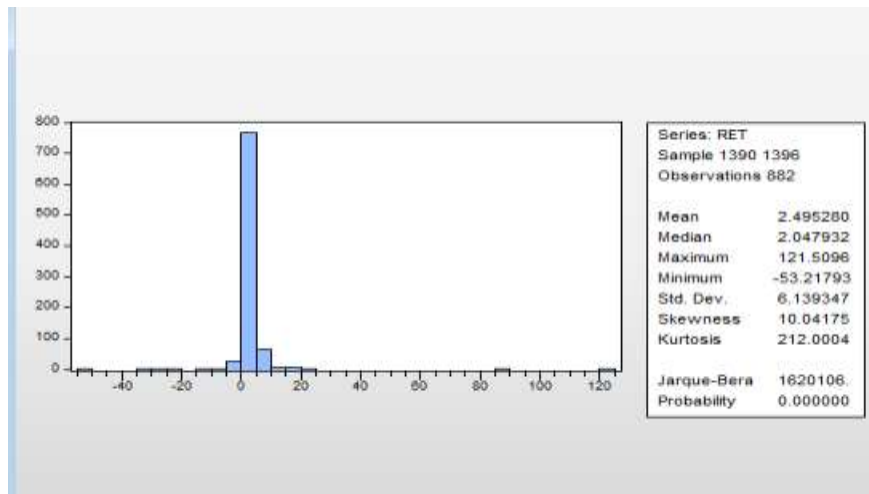
آمار استنباطی

در این بخش به بررسی نرمال بودن متغیرهای وابسته تحقیق پرداخته شده و سپس فرضیه تحقیق

مورد آزمون قرار خواهد گرفت.

نرمال سنجی متغیر وابسته تحقیق

برای بررسی نرمال بودن متغیر وابسته مدلهای تحقیق از آزمون جارتکو - برا استفاده شده است. سطح معنی داری آزمون جارتکو - برا کمتر از ۰,۰۵ به دست آمده است، بنابراین طبق جدول و نمودار زیر متغیر وابسته تحقیق نرمال نیست.

نمودار ۱- بررسی نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق

جدول ۳- بررسی نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق

متغیر	
آماره جارتکو برا	۱۶۲۰۱۰۶
سطح معنی داری	۰۰۰۰
مقایسه با ۰,۰۵	بیشتر
نتیجه آزمون	نارمال

*منبع: یافته های پژوهشگر

یکی از پیش فرضها (شرطهای) لازم به منظور استفاده از مدل رگرسیون خطی در راستای آزمون فرضیه تحقیق، نرمال بودن متغیر وابسته است. از آنجاکه داده های مربوط به متغیر وابسته تحقیق حاضر از توزیع نرمال تبعیت نمی کنند، بنابراین می توان به منظور آزمون فرضیه های تحقیق از مدل رگرسیون استفاده نمود. در چنین شرایطی شیوه راهکار وجود دارد:

۱- استفاده از آزمون های پارامتریک (مانند ضریب همبستگی اسپیرمن)

۲- نرمال سازی متغیر وابسته و استفاده از مدل رگرسیون به منظور آزمون فرضیه های تحقیق.

۳- چشم پوشی از نرمال نبودن داده های مرتبط با متغیر وابسته به دلیل زیاد بودن تعداد مشاهدات (سال - شرکت) و استفاده از آزمون های پارامتریک (مدل رگرسیون خطی چند گانه).

بدیهی است که راهکار سوم بر راهکار اول و دوم اولویت دارد زیرا نرمال سازی داده ها (راهکار دوم) موجب دستکاری و مخدوش شدن داده ها می شود و این موضوع موجب می شود تا یافته های تحقیق از قابلیت اتکای کافی برخوردار نباشد. از سوی دیگر استفاده از آزمون های ناپارامتریک (راهکار اول) نیز نسبت به آزمون های پارامتریک از دقت لازم برخوردار نیست و بهتر است از آزمون های پارامتریک مانند مدل رگرسیون خطی استفاده شود.

از آنجاکه در تحقیق حاضر تعداد مشاهدات (سال - شرکت) در ارتباط با هر یک از متغیرها (از جمله متغیرهای وابسته تحقیق)، برابر با ۸۸۲ مورد است و این تعداد از نظر قواعد آماری زیاد محسوب می گردد، بنابراین می توان در تحقیق حاضر به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از راهکار سوم استفاده نمود.

بنابراین به منظور تجزیه و تحلیل داده ها در تحقیق حاضر از مدل رگرسیون خطی چندگانه استفاده می نمایم و به دلیل زیاد بودن حجم مشاهدات (سال-شرکت)، نرمال نبودن داده های مرتبط با متغیرهای وابسته تحقیق مشکلی را ایجاد نمی کند و یافته های حاصل از تجزیه و تحلیل های آماری نیز از قابلیت اتکای کافی برخوردار خواهد بود.

مانایی متغیرهای تحقیق

هر داده محصول یک فرآیند تصادفی است. در داده هایی که از تحقق زمانی برای استنباط در مورد فرایند تصادفی داده ها استفاده می شود. یکی از فرآیندهای تصادفی که در داده ها مورد بررسی قرار می گیرد، فرآیند تصادفی ساکن (پایا) است. زمانی یک فرآیند تصادفی، ساکن یا پایا است که میانگین و واریانس در طی زمان ثابت باشد و مقدار کوواریانس بین دو دوره زمانی، تنها به فاصله یا وقفه بین دو دوره زمانی بستگی داشته باشد و ارتباطی به زمان واقعی محاسبه کوواریانس نداشته باشد. در تحقیقات همواره چنین فرض شده است که داده ها پایا هستند. اگر این حالت وجود نداشته باشد آزمون های آماری متعارفی که بر اساس آنها بر پایه اف و تی و خی دو و آزمون های مشابه بنا شده است، مورد تردید واقع می شود. از طرفی اگر متغیرهای سری زمانی پایا نباشد، ممکن است مشکلی به نام رگرسیون کاذب بروز کند. در این گونه رگرسیون، هر چند ممکن است هیچ رابطه یا مفهومی بین متغیرها وجود نداشته باشد ولی ضریب تعیین بالا باشد. در این حالت محقق به استنباط غلط در مورد میزان ارتباط بین متغیرها کشانده می شود. یک متغیر سری زمانی وقتی پایا است که میانگین، واریانس و ضرایب خود همبستگی آن در طول زمان ثابت باشد.

جدول ۴- مانایی متغیرهای الگو

نقش متغیر	نماد	آزمون لوین لین چو	احتمال	نتیجه
وابسته	ROA	-۲۹,۸۳۰	...	I(۰)
مستقل	ETM	-۶,۹۶۵	...	I(۰)
وابسته	RET	-۶,۲۷۶	...	I(۰)
وابسته	ROE	-۲۰,۱۷۰	...	I(۰)
تعدیل کننده	RM	-۴۲,۳۵۸	...	I(۰)
کنترلی	CFO	-۲۰,۷۸۸	...	I(۰)

منبع: یافته های تحقیق

با توجه به جدول ۴ و استفاده از آزمون لوین لین چو نتایج نشان می دهد که همه متغیرهای پژوهش در سطح پنج درصد مانا شده اند.

مدلهای تحقیق به منظور آزمون فرضیه ها

به منظور آزمون فرضیه اول تحقیق از مدل رگرسیون خطی چند گانه زیر استفاده شده است :

مدل ۴-۱:

$$RET_t = a + B_1 ETM_t + B_2 DUM_t + B_3 LEV_t + B_4 CFO_t + \varepsilon_t$$

یافته های حاصل از برآورد مدل فرضیه فرعی اول پژوهش

فرضیه فرعی اول پژوهش به صورت زیر بیان می شود:

فرضیه فرعی اول پژوهش } فرضیه فرعی H: حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار نیست.

H_۱: حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است

● برآورد مدل ۴-۱ به منظور آزمون فرضیه اول:

در این مرحله مدل ۴-۱ به روش پانل-اثرات ثابت و شیوه GLS مورد برآورد قرار می گیرد. یافته های حاصل از برآورد این مدل در ادامه ارائه می گردد.

جدول ۵- یافته های حاصل از برآورد مدل ۴-۱ به روش پانل-اثرات ثابت و شیوه GLS/متغیر وابسته RET

متغیر	ضرایب متغیرها	انحراف استاندارد	آماره T	سطح معنی داری	مقایسه با ۱۰ درصد	نتیجه در مدل
عرض از مبدا (a)	۲,۷۵	۱,۵۴	۱,۷۸	۰,۰۰		
ETM	۰,۱۴۴	۰,۴۸	۰,۳۰۰	۰,۰۱	کوچکتر	تاثیر دارد
DUM	-۰,۰۸۷	۰,۰۲	-۰,۲۰۷	۰,۸۳	بزرگتر	تاثیر ندارد
LEV	-۰,۰۸۸	۰,۰۴	-۰,۹۸	۰,۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
CFO	۰,۵۵	۰,۰۰	-۰,۳۲۴	۰,۳۰	بزرگتر	تاثیر ندارد
آماره دوربین واتسون	۱,۷۱					پیش فرض استقلال خطاها از یکدیگر پذیرفته می شود زیرا آماره دوربین واتسون بین ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.
ضریب تعیین مدل	۰,۷۵					۷۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل معنادار بیان می شود.
آماره فیشر	۲,۳۳					در این سطح معنی داری مدل پذیرفته می شود
سطح معنی داری مدل	۰,۰۰۰					پیش فرض معنی دار بودن مدل تایید می شود. یعنی مدل خطی است زیرا سطح معنی داری آماره فیشر کمتر از ۵ درصد می باشد.

با توجه به جدول ۵ همانطور که ملاحظه می گردد سطح معنی داری آماره T برای ضریب متغیر حسابرسی داخلی با مقدار ۰,۰۱، برابر با ۰,۰۱ می باشد، که این مقدار کمتر از ۱۰ درصد است. بنابراین می توان چنین استنباط نمود که متغیر مستقل حسابرسی داخلی دارای اثر معناداری بر متغیر وابسته محافظه کاری مشروط است. و به دلیل مثبت بودن ضریب آن جهت رابطه مستقیم است یعنی هرچه میزان حسابرسی داخلی بیشتر باشد، محافظ کاری مشروط شرکت بالاتر خواهد بود. به همین دلیل فرضیه اول تحقیق که بیان می کند: حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. مورد تایید قرار می گیرد.

یافته های حاصل از برآورد مدل فرضیه فرعی دوم پژوهش

فرضیه فرعی دوم پژوهش به صورت زیر بیان می شود:

فرضیه فرعی } فرضیه H: حسابرسی داخلی بر سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار نیست.

H_۱: حسابرسی داخلی بر سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
پژوهش تاثیرگذار است.

● برآورد مدل ۲-۴ به منظور آزمون فرضیه دوم

به منظور آزمون فرضیه دوم تحقیق از مدل رگرسیون خطی چند گانه زیر استفاده شده است :

$$RET = c + B_1 DUM_t + B_2 ROA_t + B_3 ROE_t + \epsilon$$

جدول ۶- یافته های حاصل از برآورد مدل به روش پانل- اثرات ثابت و شیوه GLS/متغیر وابسته RET

متغیر	ضرایب متغیرها	انحراف استاندارد	آماره T	سطح معنی داری	مقایسه با ۱۰ درصد	نتیجه در مدل
عرض از مبدا (a)	۲,۳۳	۰,۳۰۸	۷,۵۷۳	۰,۰۰		
DUM	-۰,۱۰۷	۰,۴۲۳	-۰,۲۵۴	۰,۰۳	کوچکتر	تاثیر دارد
ROA	۲,۲۴	۱,۴۰۶	۱,۵۹	۰,۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد
ROE	-۰,۰۰۲	۰,۰۰۰۶	-۰,۴۵۲	۰,۳۰	بزرگتر	تاثیر ندارد
آماره دوربین واتسون	۱,۵۲					پیش فرض استقلال خطاها از یکدیگر پذیرفته می شود زیرا آماره دوربین واتسون بین ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.
ضریب تعیین مدل	۰,۵۳۰					۷۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل معنادار بیان می شود.
آماره فیشر	۲,۳۳					در این سطح معنی داری مدل پذیرفته می شود
سطح معنی داری مدل	۰,۰۰۰					پیش فرض معنی دار بودن مدل تایید می شود. یعنی مدل خطی است زیرا سطح معنی داری آماره فیشر کمتر از ۵ درصد می باشد.

با توجه به جدول ۶ همانطور که ملاحظه می گردد سطح معنی داری آماره T برای ضریب متغیر حسابرسی داخلی با مقدار ۰,۰۰۱، برابر با ۰,۰۰۰ می باشد، که این مقدار کمتر از ۵ درصد است. بنابراین می توان چنین استنباط نمود که متغیر مستقل حسابرسی داخلی دارای اثر معناداری بر متغیر وابسته سلامت مالی است. به همین دلیل فرضیه فرعی دوم تحقیق که بیان می کند: حسابرسی داخلی بر سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. مورد تایید قرار می گیرد.

یافته های حاصل از برآورد مدل فرضیه فرعی سوم پژوهش

فرضیه فرعی سوم پژوهش به صورت زیر بیان می شود:

H_۱: سلامت مالی بر محافظه کاری مشروط در در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار نیست. } فرضیه فرعی سوم
H_۱: سلامت مالی بر محافظه کاری مشروط در در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. } پژوهش به منظور آزمون فرضیه سوم تحقیق از

$$ROA_t = a + B_1 ETM_t + B_2 RM + B_3 ETM*RM + \epsilon$$

مدل رگرسیون خطی چند گانه زیر استفاده شده است:

جدول ۷- یافته های حاصل از برآورد مدل ۴-۳ به روش پانل-اثرات ثابت و شیوه GLS/متغیر وابسته ROA

متغیر	ضرایب متغیرها	انحراف استاندارد	آماره T	سطح معنی داری	مقایسه با ۵ درصد	نتیجه در مدل
عرض از مبدا (a)	۰,۹۸	۰,۲۹	۳,۴۱	۰,۰۰		
ETM	۰,۰۱	۰,۰۰	۲,۶۴	۰,۰۱	کوچکتر	تاثیر دارد
RM	-۰,۰۴	۰,۰۲	-۲,۲۲	۰,۰۳	کوچکتر	تاثیر دارد
ETM*RM	-۰,۴۴	۰,۰۴	-۱۲,۵۲	۰,۰۰	کوچکتر	تاثیر دارد

آماره دوربین واتسون ۱,۶ پیش فرض استقلال خطاها از یکدیگر پذیرفته می شود زیرا آماره دوربین واتسون بین ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.

ضریب تعیین مدل ۰,۷۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل معنادار بیان می شود.

آماره فیشر ۱۵ در این سطح معنی داری مدل پذیرفته می شود

سطح معنی داری مدل ۰,۰۰۰ پیش فرض معنی دار بودن مدل تایید می شود. یعنی مدل خطی است زیرا سطح معنی داری آماره فیشر کمتر از ۵ درصد می باشد.

با توجه به جدول ۷ همانطور که ملاحظه می گردد، سطح معنی داری آماره T برای ضریب متغیر سلامت مالی کمتر از ۵ درصد است. بنابراین می توان چنین استنباط نمود که متغیرهای مستقل سلامت مالی دارای اثر معناداری بر متغیر وابسته هستند. به همین دلیل فرضیه سوم تحقیق که بیان می کند: سلامت مالی بر محافظه کاری مشروط در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است مورد تایید قرار می گیرد.

فرضیه اصلی: حساسی داخلی بر محافظه کاری مشروط با نقش میانجی سلامت مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر گذار است.

برای آزمودن تاثیر یک متغیر میانجی، یک آزمون پرکاربرد بنام آزمون سوبل نیز وجود دارد که برای معناداری تاثیر میانجی یک متغیر در رابطه میان دو متغیر دیگر بکار می رود. یکی از عیوب این آزمون این است که احتیاج به داده های زیاد برای کسب یک نتیجه دقیق و معتبر دارد. در مواقعی که حجم نمونه اندک است، می بایست از همان فرمان بوت استرپینگ استفاده نمود و اجرای آزمون سوبل بی فایده و اضافی است. پس از درآوردن اعداد آن ها را در فرمول سوبل که در سایت <http://quantpsy.org/sobel/sobel.htm> به صورت خودکار طراحی شده است گذاشتیم و جواب نهایی بدست آمد.

در آزمون سوبل، یک مقدار Z-value از طریق فرمول زیر بدست می آید که در صورت بیشتر شدن این مقدار از ۱,۹۶ می توان در سطح ۹۵ درصد معنادار بودن تاثیر میانجی یک متغیر را تایید نمود.

$$= z \text{ value} = \frac{a*b}{\sqrt{(b^2*sa^2)+(a^2*sb^2)+(sa^2*sb^2)}}$$

a: مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی

b: مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته

sa: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر مستقل و میانجی

sb: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر میانجی و وابسته

در این تحقیق برای تعیین تاثیر متغیر میانجی سلامت مالی بین حساسی داخلی و محافظه کاری مشروط از آزمون سوبل استفاده شده است. با توجه مقدار بدست آمده برای آزمون سوبل که بیشتر از مقدار ۱/۹۶ بیشتر می باشد بنابراین با احتمال

۹۵ درصد این آزمون تایید می شود. بنابراین می توان گفت حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط با نقش میانجی سلامت مالی تاثیر دارد. به عبارت دیگر سلامت مالی رابطه بین حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط را در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را میانجی گری می کند. از سوی دیگر نیز نتایج تایید فرضیات فرعی نیز بیانگر تایید این فرضیه می باشد.

بحث و نتیجه گیری

نتیجه فرضیه اصلی تحقیق نشان داد حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط با نقش میانجی سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. با توجه مقدار بدست آمده برای آزمون سوبل که بیشتر از مقدار ۱/۹۶ بیشتر می باشد بنابراین با احتمال ۹۵ درصد این آزمون تایید می شود. بنابراین می توان گفت حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط با نقش میانجی سلامت مالی تاثیر دارد. نتایج این تحقیق با داداشی و شعبانپور سالکویه (۱۳۹۷)، محمودخانی و احمدی (۱۳۹۶)، طاهری (۱۳۹۵)، مرادی و زکی زاده (۱۳۹۳)، ساهیتی و همکاران (۲۰۱۷)، هاجینسن و همکاران (۲۰۱۳)، سورانکه (۲۰۱۲)، آرل و همکاران (۲۰۱۱)، با عنوان نقش حسابرسی داخلی در پیشگیری و کشف تقلب، دبی لاشر (۲۰۱۰)، همسو می باشد.

نتیجه فرضیه فرعی اول تحقیق نشان داد حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. سطح معنی داری آماره T برای ضریب متغیر حسابرسی داخلی با مقدار ۰/۰۱ برابر با ۰/۰۱ می باشد، که این مقدار کمتر از ۱۰ درصد است. بنابراین می توان چنین استنباط نمود که متغیر مستقل حسابرسی داخلی دارای اثر معناداری بر متغیر وابسته محافظه کاری مشروط است. و به دلیل مثبت بودن ضریب آن جهت رابطه مستقیم است یعنی هرچه میزان حسابرسی داخلی بیشتر باشد، محافظ کاری مشروط شرکت بالاتر خواهد بود. نتایج این تحقیق با داداشی و شعبانپور سالکویه (۱۳۹۷)، محمودخانی و احمدی (۱۳۹۶)، طاهری (۱۳۹۵)، مرادی و زکی زاده (۱۳۹۳)، ساهیتی و همکاران (۲۰۱۷)، هاجینسن و همکاران (۲۰۱۳)، سورانکه (۲۰۱۲)، آرل و همکاران (۲۰۱۱)، دبی لاشر (۲۰۱۰)، همسو می باشد.

نتیجه فرضیه فرعی دوم تحقیق نشان داد حسابرسی داخلی بر سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. سطح معنی داری آماره T برای ضریب متغیر حسابرسی داخلی با مقدار ۰/۰۱ برابر با ۰/۰۰ می باشد، که این مقدار کمتر از ۵ درصد است. بنابراین می توان چنین استنباط نمود که متغیر مستقل حسابرسی داخلی دارای اثر معناداری بر متغیر وابسته سلامت مالی است. نتایج این تحقیق با محمودخانی و احمدی (۱۳۹۶)، طاهری (۱۳۹۵)، مرادی و زکی زاده (۱۳۹۳)، همسو می باشد.

نتیجه فرضیه فرعی سوم تحقیق نشان داد سلامت مالی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. با توجه به اینکه سطح معنی داری آماره T برای ضریب متغیر سلامت مالی کمتر از ۰/۰۵ است. می توان چنین استنباط نمود که متغیرهای مستقل سلامت مالی دارای اثر معناداری بر محافظه کاری مشروط هستند. نتایج این تحقیق با عطائی سلامی (۱۳۹۷)، نیک کار و همکاران (۱۳۹۷)، شهبازی (۱۳۹۴)، فخیم زاده، (۱۳۹۳)، جاسپه و همکاران (۲۰۱۶)، همسو می باشد.

پیشنهادهای کاربردی

با توجه به نتایج فرضیه اصلی تحقیق که نشان می دهد حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط با نقش میانجی سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. پیشنهاد می شود نهادهای استانداردگذار در تدوین استانداردهای خاص برای هر صنعت به این موضوع توجه داشته باشند که یکی از عواملی که محافظه کاری مشروط را ایجاب می کند بحث حسابرسی داخلی است. در صورتی که هدف نهادهای سیاست گذار تلاش در راستای سلامت مالی باشد، باید به گونه ای استانداردگذاری شود که اثر حسابرسی داخلی در ارائه اطلاعات محافظه کارانه سنجیده شود.

با توجه به نتایج فرضیه فرعی ۱ تحقیق که نشان می دهد حسابرسی داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. به سرمایه گذاران پیشنهاد می گردد در اتخاذ تصمیمات اقتصادی خود مبتنی بر خرید و فروش سهام این شرکت ها در کنار سایر متغیرهای تاثیرگذار بر محافظه کاری مشروط، تاثیر حسابرسی داخلی را نیز به عنوان عاملی مهم در تصمیم گیری مدنظر داشته باشند.

با توجه به نتایج فرضیه فرعی ۲ تحقیق که نشان می دهد حسابرسی داخلی بر سلامت مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. پیشنهاد می شود با وضع مکانیزم های کنترلی و نظارتی بیشتر و قوی تر بر روی حسابرسی داخلی شرکت ها، موجب ایجاد اطمینان خاطر بیشتری برای سرمایه گذاران بالفعل و بالقوه در این شرکتها از بابت تأمین منافعشان گردیده تا بتوان از طریق بهبود عملکرد شرکت های فعال در بورس اوراق بهادار تهران و افزایش ارزش این شرکت ها و بهبود سلامت مالی آنها که در نهایت منجر به افزایش ثروت سهامداران آن شرکت ها می گردد، از سرمایه های موجود در این بازار به نفع توسعه اقتصادی کشور بهره جوییم.

با توجه به نتایج فرضیه فرعی ۳ تحقیق که نشان می دهد سلامت مالی بر محافظه کاری مشروط در در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است. پیشنهاد می شود مدیران شرکتها، میزان سلامت مالی شرکت را شناسایی و کنترل کنند و در فرایند تصمیم گیری و برنامه ریزی فعالیت های شرکت، آن را برای پیش بینی محافظه کاری مشروط شرکت مدنظر قرار دهند و بدین گونه تصمیم گیری دقیق تر و جامع تری را ارائه کنند. افزون بر این، به سرمایه گذاران نیز پیشنهاد می شود در فرایند ارزشیابی شرکتها و تعیین ارزش آینده آنان، میزان سلامت مالی را مدنظر قرار دهند و آن را در تصمیم گیری خود لحاظ کنند.

منابع

- تاران، سارا، (۱۳۹۴)، سلامت مالی و کیفیت گزارشگری مالی داوطلبانه، همایش منطقه ای ایده های نوین در حسابداری و مدیریت مالی، زنجان، معاونت آموزشی و پژوهشی سازمان سما، مرکز آموزش و فرهنگی سما زنجان T
- جاوید، داریوش، دستگیر، محسن، عرب صالحی، مهدی. (۱۳۹۴) بررسی تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر محافظه کاری مشروط در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه حسابداری مالی.
- جعفری، محدثه (۱۳۹۵)، سیاست پولی، محافظه کاری در حسابداری و اعتبار تجاری، پایان نامه دولتی، وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری دانشگاه الزهرا (س)، پژوهشکده علوم اجتماعی
- داداشی، ایمان، شعبانپور سالکویه، مریم، (۱۳۹۷)، تاثیر حسابرسی داخلی بر اجتناب مالیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس ملی مطالعات نوین اقتصاد، مدیریت و حسابداری در ایران، کرج، دانشگاه جامع علمی کاربردی سازمان همیاری شهرداری ها
- روحانی زاده، مریم، نورانی فر، عیسی، رحیمی آشتیانی، امیر (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین محافظه کاری مشروط حسابداری و مدیریت سود، کنفرانس ملی مطالعات نوین اقتصاد، مدیریت و حسابداری در ایران، کرج، دانشگاه جامع علمی کاربردی سازمان همیاری شهرداری ها
- شهبازی، علی (۱۳۹۴)، بررسی تاثیر مدیر اثربخش بر عملکرد مالی و سلامت مالی در دانشگاه های آزاد اسلامی استان اردبیل، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمی
- طاهری، مهناز، (۱۳۹۵)، تعیین نقش حسابرسی داخلی بر سلامت و انضباط مالی و رتبه بندی عوامل موثر بر آن، کنفرانس بین المللی آینده پژوهی، علوم انسانی و توسعه، مالزی، مرکز توسعه آموزشهای نوین ایران (متانا)
- عبدلی، محمدرضا. نادعلی، علی اکبر (۱۳۹۴)، بررسی تاثیر وجود حسابرسی داخلی بر کاهش رخداد تحریف های مالی و قانونی و مالیاتی در شرکت ها. دانش حسابرسی سال پانزدهم، شماره ۶۱

- عطائی سلامی، حسین، (۱۳۹۷)، ارائه مدل سنجش و ارزیابی سلامت مالی در شرایط محیطی ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، دانشکده علوم انسانی
- فخیم زاده، علیرضا (۱۳۹۳)، بررسی و تحلیل نسبت های مالی در تشخیص سطوح مختلف سلامت مالی نظام بانکی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده مدیریت و حسابداری
- محمدآمین، یوسف (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین محافظه کاری مشروط و اخبار غیرمنتظره بد آتی، پایان نامه دولتی، وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)
- محمدآبادی، مهدی، مشایخی بیتا و محمد مهدی میرزایی عباس آباد. (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر محافظه کاری و ویژگی های ساختاری و عملکردی شرکت بر کیفیت افشاء، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۳
- محمدی، غلامحسین، نجفی، محمدعلی (۱۳۹۴)، کنترل های داخلی چیست و اجزای آن کدامند و نقش آن در سلامت مالی چیست؟، چهارمین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه گذاری، آزادشهر، انجمن علمی و حرفه ای مدیران و حسابداران گلستان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر
- محمودآبادی، حمید، مهتری، زینب (۱۳۹۰)، رابطه ی بین محافظه کاری حسابداری و کارایی سرمایه گذاری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دوره سوم، شماره دوم، ۱۱۳-۱۴۰.
- محمودخانی، مهناز، احمدی، ریحانه، (۱۳۹۶)، نقش حسابرسی داخلی در پیاده سازی استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی، مجله پژوهش حسابداری، شماره ۲۷
- مرادی، جواد، زکی زاده، زهرا (۱۳۹۳)، بررسی نقش مدیریت اخلاقی، عملکرد حسابرسی داخلی و گرایش های اخلاقی بر عملکرد حسابداری و گزارشگری مالی، مجله دانش حسابداری، سال پنجم، شماره ۱۸
- نعمتی، رقیه (۱۳۹۶)، بررسی تاثیر کنترل استراتژیک بر کیفیت گزارشگری مالی و سلامت مالی (مطالعه موردی شعب بانک ملت استان اذربایجان غربی، دانشگاه ارومیه، دانشکده اقتصاد و مدیریت
- نیک کار، جواد، همت فر، محمود، اعصامی، مریم (۱۳۹۷)، تأثیر سرمایه گذاری در دارایی نامشهود در توضیح دهنده گی تأثیر سلامت مالی و مشکلات نمایندگی در ارزش بازار شرکت، فصلنامه مدیریت دارایی و تامین مالی، مقاله ۲، دوره ۶، شماره ۱
- هاشمی، سید عباس و شکوفه فرهمند و ناصر شامیرزائی جشوقانی، (۱۳۹۰)، تاثیر محافظه کاری شرطی بر هزینه سرمایه سهام عادی، فصلنامه دانش حسابداری، سال دوم، شماره ۷
- Arel, B., Beaudoin, C. and Cianci, C., (۲۰۱۱), The Impact of ethical leadership, the internal audit function and moral intensity on a financial reporting decision, Journal of Business Ethics, ۱۰۱: ۳۱۳-۳۲۴.
- Ball, R., Robin, A., & Sadka, G (۲۰۰۸). Is financial reporting shaped by equity markets or by debt markets? An international study of timeliness and conservatism. Review of Accounting Studies ۱۳(۲/۳), ۱۶۸-۲۰۵.
- Batini, N. , Giovanni, C. and Giovanni, M. (۲۰۱۲), "Successful Austerity in the United States, Europe and Japan", IMF Working Paper, Vol. ۱۲, No. ۱۹۰, pp. ۳۲-۴.
- Charles Bame-Aldred , Duane M. Brandon , William F. Messier Jr. Larry Rittenberg , Chad M. Stefaniak (۲۰۱۲) . A Summary of research on external auditor reliance on the internal audit function , A Journal of Practice & Theory, Forthcoming , Northeastern U. D'Amore-McKim School of Business Research Paper (۴) ۲۰۱۳-۱۱
- Debbie Lasher, K (۲۰۱۰) . Firm characteristics associated with the investment In internal auditing in family businesses , ۱۹th EDAMBA Summer Academy Soreze, France
- Dhaliwal, D, Li, O, Xie, H, (۲۰۱۰) , Institutional Investors, Financial Health, and Equity Valuation, Journal Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics, ۱۷(۲)
- Hutchinson, Marion Ruth and Zain, Mazlina Mat (۲۰۱۳) . Internal audit quality, audit committee independence, growth opportunities and firm performance. Corporate Ownership and Control, ۷(۲). ۵۰-۶۳.

- Joseph, George and Lipka, Roland.(۲۰۱۶). "Distressed firms and the secular deterioration in usefulness of accounting information". Journal of Business Research, ۵۹, (۲), ۲۹۵-۳۰۳
- Kim,J.B&Zhang,L.(۲۰۱۲).Accounting Conservatism And Stock Price Crash Risk : Firm-Level Evidence. Available At SSRN : Http ://SSRN.Com.Pp ۱-۵۸.
- Sadidi,M&Saghafi,A&Ahmadi,Sh.(۲۰۱۱).Accounting Conservatism And The Effects Of Earning Quality On The Return Of Assets And Stock Return.Journal Of Accounting Knowledge. ۲.(۶) ۱۱-۲۴.
- Sahiti. C. A. Lutolli. C. L. Asmajli. H. and Aliu. M. (۲۰۱۷). The role of internal audit as starting point for the discovery of irregularities in the financial statements of public companies in kosovo. European journal of economics business studies. ۷. (۱), ۱۵۳۱۵۹
- Sorrunko. O. A. (۲۰۱۲). Internal audit and fraud control in public institutions in nigeria. International journal of academic research in business and social sciences. ۶.(۲) , ۱۵۳۱۵۸
- Tariq,H.I&Rasha,M.E.(۲۰۱۱).Do Conditional And Unconditional Conservatism Impact Earnings Quality And Stock Prices In Egypt?.Research Journal Of Finance And Accounting. ۲.(۱۲). ۷-۱۹